

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Aaltonen, K. (28.05.2021). *Yhteisopetuksen malleilla joustavuutta verkko-oppimisprosessien muotoiluun*. eSignals PRO. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021101451024>

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Aaltonen, K. (28.05.2021). *Yhteisopetuksen malleilla joustavuutta verkko-oppimisprosessien muotoiluun*. eSignals PRO. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2021101451024>

Copyright: © 2021 by the authors and Haaga-Helia University of Applied Sciences. Licensed under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY NC SA) license (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/>).

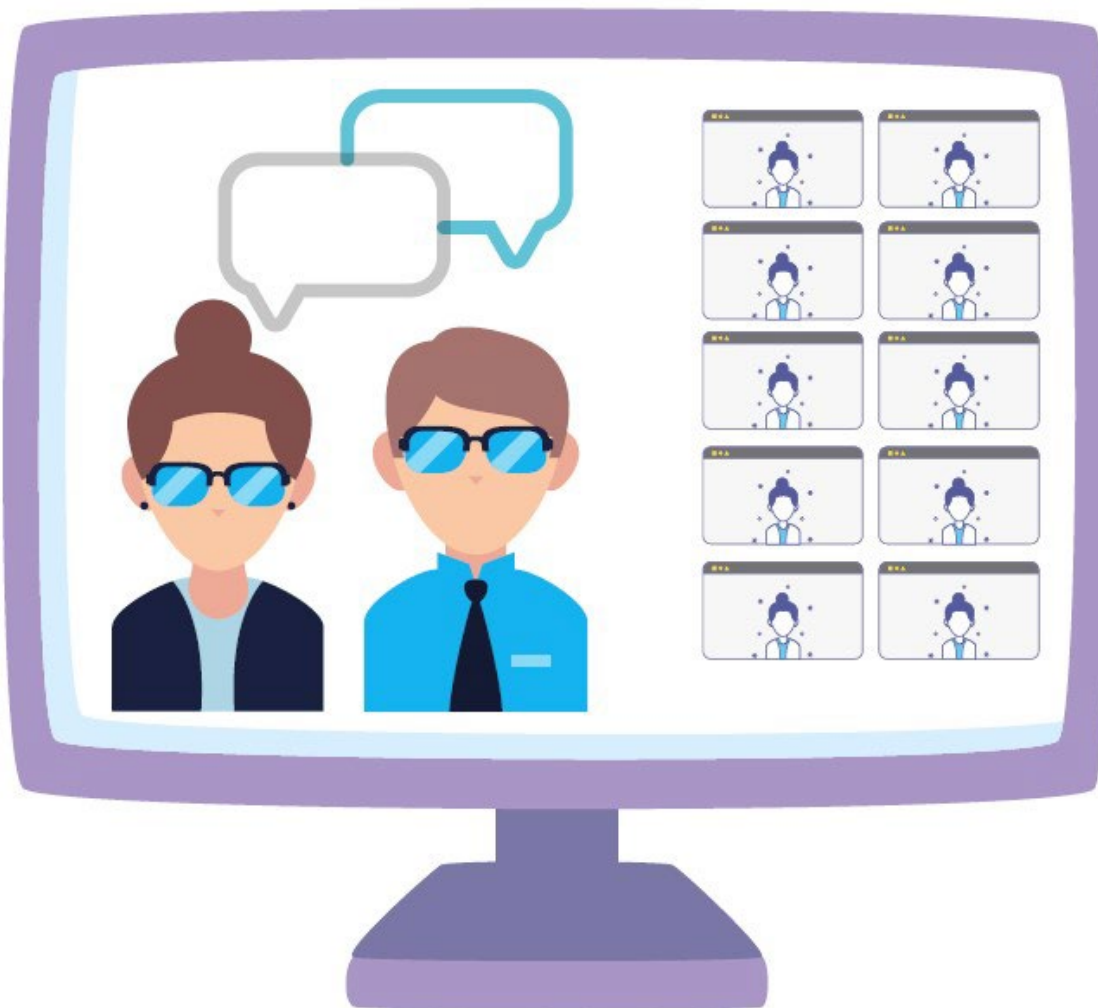
Yhteisopetuksen malleilla joustavuutta verkko-oppimisprosessien muotoiluun

Katri Aaltonen, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Yhteisopetus on työskentelymuoto, jossa ryhmä kouluttajia, opettajia tai ohjaajia suunnittelee, toteuttaa ja arvioi saman osallistuja- tai opiskelijaryhmän oppimisprosessia. Käytän tekstissäni yleisimmin käytössä olevia käsitteitä yhteisopetus ja yhteisopettajuus, mutta ilmiö on sama, vaikka identifioisit itsesi enemmän kouluttajaksi tai ohjaajaksi. Opettajiimi on riippuvainen jäsenistään tavoitteellisen toiminnan saavuttamisessa, se tuntee yhteenkuuluvuutta ja näyttäytyy myös ulospäin yhtenäisesti toimivalta ryhmältä. Opettajat ovat sitoutuneet yhteiseen päämäärään, tavoitteisiin, toimintamalliin ja yhteisvastuuseen. (Koeslag-Kreunen ym., 2018.)

Kuvaan kirjoituksessani erilaisia tapoja organisoida opiskeluprosesseja yhteisopettajuuden avulla. Kirjallisuudessa toimintatapoja esitellään yleensä lähiopetuksen malleina (esim. Mewald, 2014; Peltola, 2012), mutta tässä yhteydessä tavoitteenani on tarkastella, miten ne soveltuvat verkko-opiskelun prosesseihin. Verkossa yhteisopetuksen toteutusmallit poikkeavat toisistaan riippuen siitä, onko kyseessä samanaikainen oppimistilanne (synkroninen, esim. webinaari) vai eriaikainen verkkototeutus (asynkroninen, esim. verkkokurssi). Samanaikaisessa verkkotapaamisessa opettajat ja opiskelijat ovat reaaliaikaisesti läsnä ennalta määritettynä ajankohtana. Työskentely verkkokurssilla on opiskelijoille ajasta ja paikasta riippumatonta ja kommunikointi tapahtuu viivästyneesti erilaisten keskusteluryhmien ja palautemuotojen avulla.

Tiimiopetus on yhteistyön syvällisin ja samalla haasteellisin yhteisopettajuuden toteutusmalli, jossa opettajilla on samanlaiset ohjausvastuut. Opiskelijoille tiimiopetus saattaa näyttäytyä kahden ammattilaisen luonteelta ja spontaanilta keskustelulta ja opiskelijoiden saumattomalta ohjaukselta, josta opettajien toiminta ei erotu erilaisina rooleina. Kun toisiaan täydentävät opettajapersoonat löytävät samaan opetus- tai ohjaustilanteeseen, voi sen toteutus ollakin luontevaa ja vaivatonta ilman, että sitä on etukäteen tarkasti suunniteltu. Näin kuitenkin on vain harvoin, ja sen takia tiimiopetus vaatii onnistuakseen syvällisen keskustelun opettajien toiminnan periaatteista, tavoitteista ja yhdessä olemisen tavoista sisältäen myös itsestään selvyysnä pidetyt asiat. Kun tiimiopetus epäonnistuu, suurimmat emotionaaliset pettymykset aiheutuvat juuri asioista, joita ei osattu tai rohjetta ottaa puheeksi.

- **Verkkotapaaminen:** Opettajat vetävät tilannetta keskustellen, jatkavat toinen toistensa puheenvuoroista ja täydentävät niitä spontaanisti. Dialogimainen työskentely verkossa edellyttää rauhallisuutta ja viipyilemistä, jotta toisella on mahdollisuus tulla väliin omien kommenttiansa kanssa. Videovälitteisessä tapaamisessa nonverbaalinen viestintä ei toimi niin selkeästi vinkkinä puheenvuorojen vaihtamisesta kuin se toimii lähitapaamisessa. Etukäteen onkin hyvä sopia, miten varmistetaan, että ei puhuta toisen päälle tai että toisen puheenvuorot eivät tunnu keskeyttämiseltä. On myös hyvä keskustella siitä, miten kaikki verkkotapaamisessa mukana olevat opettajat saavat tasapuolisesti tilaa ja näkyvyyttä. Tiimiopetuksen tarkoituksena on nimenomaan näyttäytyä dialogimaisena toteutusmuotona ja sen takia esimerkiksi tunnin tai kahden tapaamisissa ei ole tarkoituksenmukaista olla kovin montaa opettajaa kerrallaan, joille kuitenkin ei tapaamisesta löydy selkeää roolia.
- **Verkkokurssi:** Molemmat opettajat ohjaavat oppimisolustalla kaikkia opiskelijoita. Ohjaus tapahtuu sen toimesta, joka ohjaustarpeen havaitsee. On kuitenkin tärkeää sopia ohjauskäytänteistä ja opiskelijoiden kysymyksiin tai tehtäviin reagointiajoista siten, että työmäärä jakautuu tasaisesti. Opettajilla on usein erilainen työskentelyorientaatio, josta johtuen toinen saattaa toimia nopeasti ja priorisoida juuri kyseisen verkkokurssin ohjausta ennen kuin toinen on ehtinyt reagoimaan millään tavalla. Myös tiimiopetuksena vedetyillä verkkokursseilla on tärkeää, että molemmat näyttäytyvät opiskelijoiden suuntaan tasapuolisesti. Tällöin heidän koulutuksensa näyttäytyy yhteiseltä. Tämän saa aikaan pienilläkin asioilla: esimerkiksi sovitaan yhteisesti reagointiajoista ja -tavoista, käytetään ohjausviesteissä me-muotoa minän sijasta ja laitetaan ohjausviestien allekirjoitukseksi molempien nimet.

Vuorottelevassa opetuksessa opettajat sopivat etukäteen selkeän työnjaon. Samanaikaisessa verkkotapaamisessa opettajat ottavat session aikana vuorotellen vetovastuun teemoista tai työskentelyvaiheista. Verkkokurssilla ohjausvastuu sovitaan vaihtuvaksi esimerkiksi viikoittain.

Avustavassa opetuksessa opettajat ovat läsnä samanaikaisesti, mutta toisella on suurempi päärooli. Avustava opetus soveltuu hyvin opetustilanteisiin, joissa opiskelijat tarvitsevat sellaista erityishuomiota tai ohjausta, jota pääroolissa oleva opettaja ei jostain syystä pysty antamaan (esim. harjoittelutilanteet, ohjaus digitaalisten sovellusten käyttöönotossa, työskentelyn ohjaus yhteiskirjoittamisen alustalla).

- **Verkkotapaaminen:** Toinen opettaja vetää tilannetta ja toinen seuraa esimerkiksi chat-keskustelua, ohjaa opiskelijoiden työskentelyä heidän henkilökohtaisilla tai ryhmälustoilla, jakaa linkkejä ohjeistuksiin ja opastaa opiskelijoita teknisissä kysymyksissä tai valmistelee pienryhmätilat.
- **Verkkokurssi:** Toinen ottaa päävastuun sisällöllisestä ohjauksesta ja avustava opettaja osallistuu ohjaukseen esimerkiksi vain tietyssä oppimisolun keskusteluryhmässä, antaa palautetta vain tietyistä tehtävistä (esim. omaan erityisosaamiseen liittyvät tehtävät), ohjaa opiskelijoiden itsenäistä työskentelyä etäjaksoilla tai vastaa teknisistä kysymyksistä.

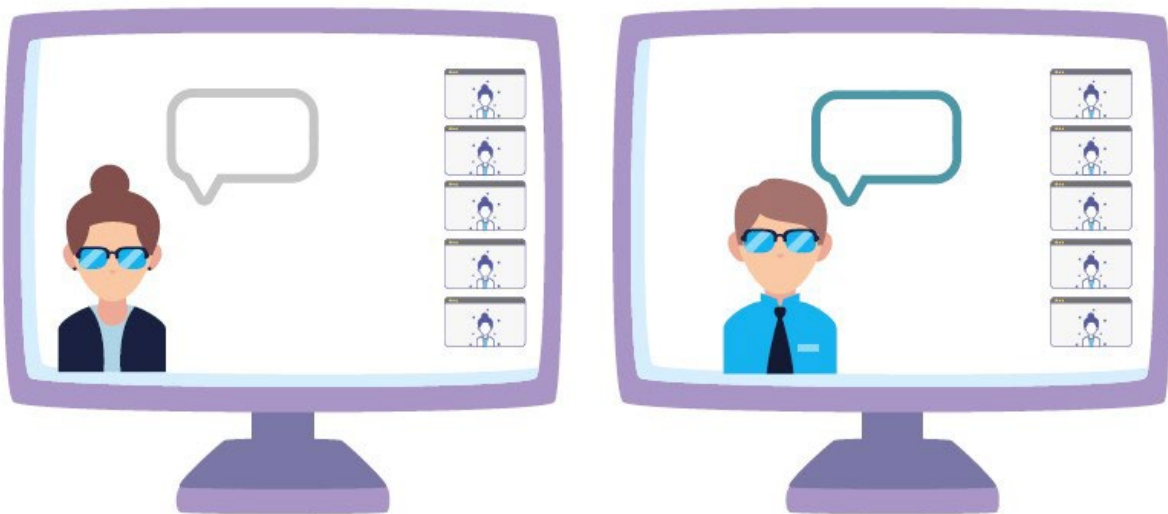
Pienryhmä- ja työpistetyöskentely organisoidaan verkkokokoussovelluksen tai -oppimisolun pienryhmätoiminnoilla tai muilla digitaalisilla sovelluksilla (esim. Padlet, Flinga, Jamboard, Mural).

Työskentelymalli sopii hyvin tavoitteisiin, jotka vaativat syvällisempää keskustelua tai kun tarvitaan pitempi työskentelyaika tarkasti rajattujen teemojen ja taitojen harjoitteluun. Pienryhmäkeskusteluihin saadaan lisää systemaattisuutta ja tavoitteellisuutta, kun niiden lopputulemia tai johtopäätelmiä kirjataan johonkin (esim. Googlen tai Office 365:n tekstidokumentit ja diapohjat tai em. digitaaliset sovellukset). Kun eri ryhmien tuotokset ovat näkyvissä ja tallessa muualla, ei pienryhmätyöskentelyn purkutilanteessa kaikkea ryhmässä käytyä keskustelua tarvitse referoida. Työpisteisiin on helppo rakentaa myös interaktiivisia elementtejä (esim. kyselysovellukset, kommentointityökalut).

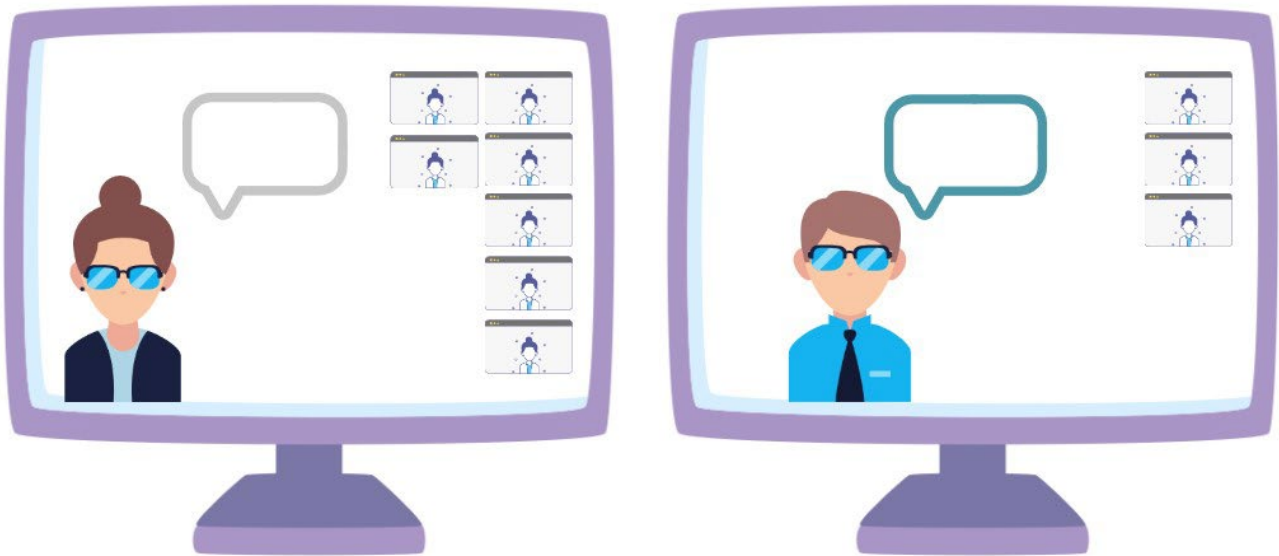
- **Verkkotapaaminen:** Pienryhmätyöskentelyssä opiskelijat siirtyvät tietyksi ajaksi työstämään tai keskustelemaan session teemasta pienryhmähuoneisiin. Kiertävässä työskentelyssä pienryhmähuoneissa on kussakin eri aihe, ja opiskelijat kiertävät niissä ennalta sovitun aikataulun ja kiertokaavion mukaisesti. Esimerkiksi Zoomissa opiskelijat voivat itse valita pienryhmätilan, johon liittyvät. Työpisteet voivat opettajien määrästä riippuen olla miehittyjä, jolloin pisteissä on yksi opettaja ohjaamassa työskentelyä koko ajan. Miehittämättömissä työpisteissä työskentely tapahtuu kirjallisten ohjeiden perusteella.
- **Verkkokurssi:** Pelimäiset tehtäväradat rakennetaan oppimisolustalle esimerkiksi QR-koodien tai Thinglink-sovelluksella valokuvaan upotettujen ohjeiden avulla tai oppimisolustoihin integroitavien pelimäisiä ominaisuuksia sisältävien sovellusten avulla (esim. H5P). Opiskelijat kiertävät työpisteissä tai peliradalla itsenäisesti erillisten ohjeiden perusteella.

Rinnakkaisopetus on löyhin ja helpoin yhteistyön malli. Siinä iso osallistujaryhmä jaetaan pienempiin toteutusryhmiin, joilla jokaisella on oma vastuupettajansa. Yhteissuunnittelun avulla taataan tasalaatuinen toteutus kaikissa ryhmissä riippumatta siitä, kuka vastaa toteutuksesta. Pienemmät rinnakkaisryhmät lisäävät opiskelijoiden osallistumisen ja näkyväksi tulemisen mahdollisuuksia verkkoympäristöissä. Pienemmässä kokoonpanossa opiskelijoiden on helpompi tutustua toisiinsa ja tuntea ryhmään kuuluvuutta. Tutumpien osallistujien kesken myös keskusteluihin saadaan enemmän rohkeutta ja syvällisyyttä. Opettajalla voi olla myös oman asiantuntijuus- tai vahvuusalueen mukainen teema, jonka hän opettaa vuorotellen kaikille ryhmille. Tämä edellyttää sitä, että opiskelijaryhmät kiertävät kaikissa rinnakkaisseisioissa jonkin kiertoaavion mukaisesti.

- **Verkkotapaaminen:** Opettajat suunnittelevat yhdessä tapaamisen käsikirjoituksen ja oppimateriaalit, mutta vetävät sessiot rinnakkaisissa työtiloissa.
- **Verkkokurssi:** Yhteissuunnittelun jälkeen kukin opettaja perustaa omalle ryhmälleen oman oppimisalustan. Jos toimitaan yhteisellä alustalla, sinne luodaan joitakin oppimisaktiviteetteja varten rinnakkaisia työtiloja (esim. keskusteluryhmät tai yhteiskirjoittamisen wikit), joilla kullakin on ohjaamassa eri opettaja.

Eriytetty opetus on rinnakkaisopetuksen muoto, jossa jollakin opiskelijoiden taustaan liittyvällä kriteerillä pääryhmästä erotetaan tietyksi ajaksi pienempi ryhmä, jota ohjataan juuri heille räätälöityjen aktiviteettien ja materiaalien mukaisesti. Eriytisiä kriteereitä voivat olla erilaiset työkokemukset ja -tehtävät, erilainen osaamisen taso, eriytyneet osaamistarpeet tai opiskeluvalmiudet. Malli sopii hyvin tilanteisiin, joissa opiskelijoiden erilaisista tarpeista tai kiinnostuksen kohteista johtuen *kaikille samaa* -opetusmalli laskee merkittävästi opiskelumotivaatiota tai estää osaamistavoitteiden saavuttamista.

- **Verkkotapaaminen:** Osa opiskelijoista siirtyy työskentelemään pienryhmähuoneeseen toisen opettajan ohjaukseen joko koko session ajaksi tai osaksi aikaa.
- **Verkkokurssi:** Oppimistehtävät, keskusteluryhmät tai yhteiskirjoittamisen alustat (esim. wikit) eriytetään opiskelijoiden taustojen mukaisesti.

Käytännössä yhteisopetuksen tilanteet muodostuvat usein erilaisista toteutusmalleista ja niiden yhdistelmistä. Harvoin ne toteutuvat täysin puhtaina versioina. Ne on kuitenkin hyvä tunnistaa ja tiedostaa, koska eri mallien suunnittelussa on kiinnitettävä huomiota eri tavoin työnjaon ja vastuiden selkeyttämiseen sekä yhteisistä toimintaperiaatteista sopimiseen (Aaltonen 2021a; 2021b).

Lähteet

- Aaltonen, K. (2021a). [Opettajatiimit kehittymisen ja kehittämisen tiloina ja paikkoina](#). Haaga-Helia. eSignals Pro.
- Aaltonen, K. (2021b). Yhteisopettajuus – tunteiden värittämällä yhteistyöllä laadukkaita koulutuksia. Haaga-Helia. eSignals Pro.
- Koeslag-Kreunen, M.G.M., Van der Klink, M.R., Van den Bossche, P. & Gijsselaers, W.H. (2018). [Leadership for team learning: the case of university teacher teams](#). Higher Education, 75, 191–207.
- Peltola S. (2012). [Yhteisopettajuus ammattikorkeakoulussa – Kumppanuuden onni vai yhden yön hairahdus](#). Teoksessa: S. Ruohonen & S. Pekkalin (toim.). Haasteita, mahdollisuuksia LCCE-opettajuudessa. Kymenlaakson ammattikorkeakoulu, 34-41.
- Mewald, C. (2014). Teaching as a team – more than just team teaching. Open Online Journal for Research and Education, Ausgabe 2, 2313-1640.